

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.267.2025

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 9948 Pana Posła Marcina Józefaciuka, w sprawie równouprawnienia i dowartościowania ojcostwa w polityce rodzinnej państwa, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Odnosząc się do pytania dotyczącego zmiany nazwy „zasiłek macierzyński” na „zasiłek rodzicielski” w celu podkreślenia równości obu płci w opiece nad dzieckiem i odformalizowania podziału ról rodzicielskich informuję, że bezpośrednią (finansową) konsekwencją udzielonego przez pracodawcę urlopu związanego z szeroko rozumianym rodzicielstwem jest uzyskanie uprawnienia przez ubezpieczoną bądź ubezpieczonego do otrzymania świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia chorobowego, to jest zasiłku macierzyńskiego za odpowiednie okresy urlopów związanych z rodzicielstwem. Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2025 r. poz. 501), zwanej dalej „ustawą zasiłkową”, świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, zwanego ubezpieczeniem chorobowym, obejmują m.in. zasiłek macierzyński.

Zasiłek macierzyński przysługuje ubezpieczonej, która w okresie ubezpieczenia chorobowego albo w okresie urlopu wychowawczego:

- urodziła dziecko;
- przyjęła na wychowanie dziecko w wieku do 14 roku życia i wystąpiła do sądu opiekuńczego w sprawie jego przysposobienia (stosuje się także do opiekuna dziecka);
- przyjęła na wychowanie w ramach rodziny zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej, dziecko w wieku do 7 roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego - do 10 roku życia (co stosuje się również do opiekuna dziecka).

Zasiłek macierzyński przysługuje przez okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, uzupełniającego urlopu macierzyńskiego, urlopu rodzicielskiego oraz urlopu ojcowskiego.

Zwracam przy tym uwagę, że obecne brzmienie przepisów ustawy zasiłkowej w żaden sposób nie dyskryminuje osób ubezpieczanych ze względu na wypełnianą rolę rodzicielską. Zasiłek macierzyński stanowi z jednej strony indywidualne świadczenie ubezpieczonego /ubezpieczonej, lecz przede wszystkim uwarunkowane jest potrzebami dziecka. Uprawniona do zasiłku jest nie tylko ubezpieczona kobieta, ale również ubezpieczony ojciec dziecka lub inny członek jego najbliższej rodziny.

Proponowana zmiana terminologii w ustawie zasiłkowej nie zmienia osobistych decyzji osób ubezpieczonych w zakresie urlopu, z którego chcą skorzystać. Istotnym jest, że brzmienie obecnych przepisów jest oparte na wieloletniej praktyce i dobrze umocowane w świadomości społecznej.

Oprócz norm pisanych źródłem prawa jest również utrwalony obyczaj. Należy podkreślić, że obecny zapis nie wprowadza w błąd osób ubezpieczonych, ponieważ macierzyństwo zawiera się w szerszym pojęciu rodzicielstwa, obejmującym również ojcostwo, z którym stosowane jest zamiennie.

Utrwalone w ustawie zasiłkowej określenie zasiłek macierzyński odnosi się do sytuacji osoby ubezpieczonej, która przyjęła na wychowanie dziecko - także w ramach rodziny zastępczej. Stosuje się je zarówno w odniesieniu do macierzyństwa prawnego-społecznego, jak i biologicznego.

Zmiana nazwy zasiłku macierzyńskiego wiązałaby się z koniecznością wprowadzenia istotnych zmian legislacyjnych, ponieważ zasiłek ten dotyczy nie tylko osób ubezpieczonych w systemie powszechnym. Trzeba też podkreślić, że zmiana dotycząca wyłącznie stosowanej w przepisie terminologii wprowadziłaby chaos prawny, mogący podkopać zaufanie obywateli do państwa zapisane w Konstytucji. Z uwagi na to w resorcie rodziny nie prowadzi się obecnie i nie planuje się rozpoczęcia prac zmierzających do zmiany nazwy „zasiłku macierzyńskiego” na „zasiłek rodzicielski”.

Odnośnie wysokości zasiłku macierzyńskiego informuję, że miesięczny zasiłek macierzyński za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu macierzyńskiego, okres urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, uzupełniającego urlopu macierzyńskiego oraz okres urlopu ojcowskiego wynosi 100% podstawy wymiaru zasiłku. Miesięczny zasiłek macierzyński za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu rodzicielskiego wynosi 70% podstawy wymiaru zasiłku. Ubezpieczona matka dziecka, nie później niż 21 dni po porodzie, może złożyć pisemny wniosek o wypłacenie jej zasiłku macierzyńskiego za okres odpowiadający okresowi urlopu macierzyńskiego i urlopu rodzicielskiego w pełnym wymiarze, z wyłączeniem okresu, o którym mowa w art. 182^{1a} § 4 Kodeksu pracy, przysługującego ojcu dziecka. W takim przypadku miesięczny zasiłek macierzyński za cały okres odpowiadający okresowi urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego oraz urlopu rodzicielskiego wynosi 81,5% podstawy wymiaru zasiłku.

Zasiłek macierzyński za okres odpowiadający okresowi urlopu rodzicielskiego w części przysługującej drugiemu rodzicowi dziecka, o której mowa w art. 182^{1a} § 4 Kodeksu pracy, wynosi 70% podstawy wymiaru zasiłku. Wysokość zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu rodzicielskiego jest taka sama dla korzystających z niego matek i ojców, a jednak to matki częściej z niego korzystają. W Polsce w dalszym ciągu to przede wszystkim kobiety zajmują się wychowaniem małych dzieci. Tylko pozornie odpowiednim narzędziem wpływającym na podział ról rodzicielskich może być reforma sprowadzająca wysokość miesięcznego zasiłku macierzyńskiego - za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu macierzyńskiego, okres urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, uzupełniającego urlopu macierzyńskiego oraz okres urlopu ojcowskiego - do jednej, pełnej podstawy wymiaru tego zasiłku. Zaproponowane przez Pana Posła rozwiązanie nie uwzględnia w punkcie wyjścia wszystkich ryzyk, które mogą pojawić się w związku z wprowadzeniem takiego rozwiązania do obrotu prawnego, ale również niezbędnego i długotrwałego procesu dialogu i konsultacji społecznych, którymi trzeba by było je poprzedzić. Przede wszystkim jest to reforma bardzo kosztowna, wymagająca właściwego skalkulowania jej skutków finansowych. Niemniej warto podkreślić wyjściowe skorelowanie przepisów ustawy zasiłkowej z przepisami Kodeksu Pracy. Pracownicy - rodzice mogą zdecydować z jakiej wysokości zasiłku macierzyńskiego będą chcieli skorzystać, czy z 100% i 70% czy z uśrednionego 81,5%. W resorcie rodziny, pracy i polityki społecznej nie prowadzi się obecnie prac legislacyjnych, które zmierzałyby do wprowadzenia jednej, 100% podstawy

wymiaru dla zasiłku macierzyńskiego za okresy związane z macierzyństwem/rodzicielstwem.

W Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej podejmowane są działania na rzecz zachęcania ojców do korzystania z urlopów związanych z rodzicielstwem. Na stronie internetowej resortu oraz w mediach społecznościowych umieszczane są publikacje i informacje na temat uprawnień, z których korzystać mogą będący rodzicami pracownicy oraz osoby bezrobotne. Planowane są też działania upowszechniające pozytywny wizerunek rodzicielstwa.

Aktualne statystyki i dane pochodzące z analiz dotyczących korzystania z urlopów związanych z rodzicielstwem przez ojców, zjawiska alienacji rodzicielskiej oraz rozwodów zbierane i udostępniane są przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Można je pozyskać ze strony ZUS: statystyki ZUS.

W przedmiocie działań zrównujących prawa i propagujących równorzędne traktowanie udziału obojga rodziców we wszystkich, także najtrudniejszych, aspektach rodzicielstwa, pragnę ponadto zaznaczyć, że krótko po Dniu Ojca, 26 czerwca br., w siedzibie resortu rodziny, pracy i polityki społecznej odbyło się III posiedzenie zespołu ds. opracowania rozwiązań w zakresie wsparcia rodziców doświadczających utraty ciąży oraz śmierci dziecka tuż po urodzeniu¹. Posiedzenie poświęcono tematowi utraty dziecka z perspektywy ojców, a także ich obecnie zbyt ograniczonym możliwościom uzyskania instytucjonalnego wsparcia w obliczu tej osobistej tragedii i propozycjom wprowadzenia odpowiednich regulacji w tym zakresie.

Kwestie dotyczące zmian ustawowych umożliwiających równoważne traktowanie przez sądy obu rodziców w postępowaniach o opiekę nad dziećmi – z zaleceniem dążenia do opieki naprzemiennej tam, gdzie jest to w interesie dziecka pozostają poza właściwością Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Właściwy w tym zakresie jest Minister Sprawiedliwości. Ponadto, skala niealimentacji ze strony matek – a nie tylko ojców – oraz podejmowane działania na rzecz zagwarantowania pełnego egzekwowania zobowiązań alimentacyjnych, bez względu na płeć rodzica oraz dane, pozostają we właściwości Ministra Sprawiedliwości.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Aleksandra Gajewska

Sekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/

¹ Zadaniem zespołu, którego I posiedzenie miało miejsce 24 lutego br., jest odbiurokratyzowanie i uproszczenie formalności utrudniających rodzicom doświadczającym straty ciąży lub śmierci dziecka tuż po jego narodzinach korzystanie z przysługujących im uprawnień. W pracach zespołu udział biorą m.in.: przedstawiciele Ministerstwa Zdrowia; Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji; Ministerstwa Sprawiedliwości; Ministerstwa Edukacji Narodowej; Ministerstwa Spraw Zagranicznych; Biura Rzecznika Praw Dziecka; Rzecznika Praw Obywatelskich; Rzecznika Praw Pacjenta; Zakładu Ubezpieczeń Społecznych; organizacji pozarządowych zajmujących się tematyką wsparcia osób mierzących się z utratą ciąży lub śmiercią dziecka.